

UNIVERSUL

Literar

Director: STELIAN POPESCU.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRATIA

nr. 11, STRADA BRZOLIANI, 11

REVISTA
SAPTAMANALA

PREȚUL 50 BANI
Abonament 26 Lei pe an

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SUMAR:

<i>Lord</i>	Al. Cazaban
<i>Sonet</i>	Victor Eftimiu
<i>Sfârșitul lumii</i>	N. Rusu-Ardeleanu
<i>Steaua</i>	Ion Pillat
<i>Garoafa</i>	Nikita Macedonski
<i>Impresiuni de toamnă</i>	G. M. Zamfirescu
<i>Toamna</i>	Savin Constant
<i>Ideia înarmată</i>	N. Ținc
<i>Privind biserica 'n ruine</i>	P. T. Cădel
<i>Așa sunt toate</i>	G. Gruia
<i>Măseaua</i>	Pantelimon Nicolescu
<i>Scufundătorul</i>	Nelu Giorănescu
<i>Patria (sfârșit)</i>	Virgil Broscărescu
<i>Vino</i>	G. I. Mihalcea-P. Iana

Bibliografie, etc.

CAȚRE D-NII DEPOZITARI!

Expuneți frumos și răspândiți «UNIVERSUL LITERAR» la care colaborează cel mai mari literați ai României și care costă mai puțin ca ori-care altă revistă literară.

Prin aceasta veți contribui la luminarea poporului.

Costul publicațiilor lor la
„Universu. Literar“
este următorul:

Inserții și reclame 1 leu
linia.

Anunțuri financiare, 75
bani linia.

Anunțuri de la institu-
țiile mari, cari nu cad în
categoria celor finan-
ciare 50 bani linia.

Anunțuri pentru Lote-
ria Statului Român, 25
bani linia, Mica publici-
tate 5 bani curvatură.

Celelalte categorii după
înțelegere.

CEREȚI

Marți 28 Septemb. 1920

No. 35

DIN

ZIARUL

„*ti ne or Populare*

și al Calătoriilor

care cuprinde

Fotografii alese și
articole instructive

Vintilă F. Pantazopol
Advocat

R. M. S. Str. B. 17.

Dr. I. Mitulescu

Medic-șef al sanatoriului
naturalist modern „Gr. Alexandrescu”
dă consultații zilnic pentru

BOALE DE PIEPT

În str. Govaci (Oituz) No. 19 et.

dela 10 jum. — 12 jum. a. m.

(afară de Dumineci) 507

ȘOȘONI ȘI GALOȘI
pentru Bărbați, Dame și Copii

PRECUM ȘI

PIANTALE de PLOAE
de proveniență Americană
au sosit

și s'au pus în vânzare numai

ENGROS la

LEO BRILL & Co. București

STR. SMÂRDAN 23, ETAJ II

2022.

A SOSIT

CARAMELE HELLER

De vânzare en gros la
Depozitul Fabricii de Ciocolată

Regina Maria

Strada Matei Millo No. 8

Oțelăriile POLDI
(Poldihütte)

CENTRALA: PRAGA

Uzine și Mine: Kladno, Komotau, D. Kralup
(CECHOSLOVACIA)

OȚEL RAPID

„ de Scule pentru toate scopurile ca: OȚEL pentru
PILE, DALȚI, CARIERE, BURGHIE, etc.

„ de Arcuri și ARCURI gata prelucrate

„ de Construcție de cea mai mare rezistență pen-
tru Automobile, Aeroplane și pentru orice Mașini în ge-
neral în calitățile «NICHEL-GROM», NICHEL și Oțel obișnuit

OȚEL Turnat (Guszstahl) pentru transmisiuni, OSII
SCULE obișnuite, etc.

SAPE de Sondaje brute și gata prelucrate
ȘINE de TOȘA pentru BATOZE.

DIRECȚIUNEA pentru ROMANIA-MARE

BUCUREȘTI, STR. MARCONI No. 1

Depozit: Bulevardul ELISABETA No. 13

— TELEFON 2874 —

754

UNIVERSUL LITERAR

L O R D

Avea o fire sucită: Era su-părăcios și hărătos. Cum încerca cineva să-l mângâie, ochii lui ceș vij și limpezi se tușburau îndată, iar fălcile se umflau de o mărățetură amenințătoare. Nici odată, nu intra în tovărășia altor câini, fără să se ia la scărmanat. — Era și voinic. — Trebuia să viu cu biciul ca să-l astâmpăr. Ceea ce mă îngrijea mai mult, era neastâmpărul lui. Nu era chip să-l faci să stea locului o clipă, mai ales atunci când îl sujai în căruță împreună cu alți câini de vânătoare. Și nici în urma căruței nu voia să vină: Cum porneau caii, Lord începea să latre și se repezea furios la botul lor, ca și când ar fi voit să-i prinză de căpăstru și să-i o-prească.

Într'o zi, mi-aduc aminte, mă întorceam de la vânătoare într'o căruță dărăpănată de țară. Cum n'avea leagăn, am pus o scândură ca s'avam pe ea sta. L-am băgat pe Lord sub scândură, în pae, doar s'ar mai astâmpăra. După ce mărăise vreo jumătate de ceas, adormi, mai ales că era foarte obosit. Căruța ne zdruncina, fără mișă pe soseaga rău pietruită, în timp ce privirea noastră obosită se purta, tremurată, peste grămele verzi, peste arăturile negre, peste dealurile cenușii. Din când în când, cărduri de grauri se ridicau de pe imauri și se deslășurau în aer ca un val de postav negru. Un cărd trecu și pe deasupra noastră. Cineva din noi dete un foc de pușcă. Deodată, ne trezim răsturnați pe spate, fata-gata să cădem și din căruță. Ce se întâmplase? La începutul puștei, Lord, trezin-

du-se din somn, zvâcnî deodată din culcuș, răsturnă scândura pe care stam, și, cu capul plin de paie, sări din căruță. Năucit aproape, cu ochii holbați se uita acum în toate părțile să-și dea seama unde căzuse vântul în care am tras cu pușca.

Lord era și foarte mândru. Mândria lui întrecea chiar și pe a unor oameni. Nici odată, nu suferea rușinea să fie dat afară din casă. Când îi strigai: „Ești afară!” nu se grăbia, de loc, ca alți câini, să-și bage coada între picioare și să fugă pe ușă, de teamă să nu l-ajungă un vârf de ghiată sau o lovitură de biciu. Lord nu se temea nici de vârful ghetei nici de sfichijul biciului. În loc să iasă, se întepenea pe picioarele lui înalte, mărăia de-î tremurau fălcile, și arunca din ochi fulgere de mânia ca și când ț-ar fi prins, deodată, turbarea. Ar fi vrut mai bine să-l omoři în bătaie de căt să iasă, umilit, din că-meră.

Într'o zi am fost primit în gazdă de un arendaș. Bine înțeleș pe Lord l-am lăsat afară. După ce scărmană pe toți câinii arendașului, se făcu colac pe un pres, lângă ușa conacului.

De un ceas stăteam la masă, și nu știu ce minciună mai spuneam ca să-l înveselesc, și mai ales să nu-i dău răgaz să bage de seamă cum desertam paharele cu o sete de adevărat vânător, când deodată, răsună pe sală un lătrat puternic și se auziră îndată scârrieturi la ușa sufrageriei. Arendașul se ridică iute să deschidă, și în clipa ceia văd alergând o pisică spe-

riată, iar în urma ei, la o palmă depărtare, venea Lord cu gura căscată, cu limba scoasă, cu colții scilpitori. Arendașul se luă după ei, și en după arendaș. În goana ei turbată, pisica dădu buzna pe ușa salonului, și cum ușa salonului era deschisă, biata fugărită se repezi pe canapea și de acolo, acătărându-se de o perdea, se suț într'o clipă și se cocotă sus pe galeria draperiilor. De acolo, de sus, cu ochii ei rotunzi în care sticleau ape verzi, galbene și albastre, privea, cu o liniște batjocoritoare, pe Lord care suț cu lăboaiela pe o canapea de o culoare deschisă, lătra, desnădăjduit, ca la goană. Vă puteți acum, închipui în ce hal de încurcătură mă pusese zăpăceniul meu de câine. Mă cuprinsese o așa de mare furie, că aș fi descărcat o pușcă în el dacă s'ar fi putut.

Dar într'o zi posnașul meu de Lord, s'a cumintit. Intră deadreptul în camera mea și se aproprie de mine cu capul în jos, sovăind pe picioarele negre. Tot capul tremura. Când l'am strigat pe nume și-a ridicat încetșor capul și m'a privit cu ochii așa de trișți și de îndrerați, că prins de grile m'am aplecat ca un medic asupra unui bolnav. Un miros acru de fosfor, ud, se strecura, otrăvitor, printre dinții încestați.

Toate îngrijirile pe care i le am dat, au rămas zadarnice. În ziua cea chiar l'am scos din casă, teapăn, cu ochii mai deschși și părea că se uită tinită la un vânat tainic, pe care ochii celor vii nu poate să-l zărească.

Al. Cazaban

SONET

*Intr'un sonet ași vrea să 'nchid trecutul
Ce 'și-a înf.pt săgețile în mine
Și inima schimbatu-mi-a 'n mine
Căci nepăsarea nu-mi dăduse scutul...*

*E strâmtă haina lui, o știu prea bine
Cum ar putea să încapă ne-'ncăputui?
Sonetul, vai, se-aseamăna cu lutul
Ce suțietul încătușat mi-l ține*

*Adeseori când mintea mea s'abate
Sore țărături vechi de-atâta timp uitate
Călătorind pe-a viemurilor apă*

*Mă 'ntreb simțind că sângerează rana :
Cum ar putea sonetul să încapă
Cât mi-a 'ncăout în inimă, — sărmana...*

Victor Eftimiu

SFARȘITUL LUMII...

In filosofia poporului român din Transilvania ideea de sfârșit este un far puternic pe calea către Dumnezeu. n.r.d

Străbunicul meu Mihai Rusu, țaran și fiu de iobag, a fost un om și jumătate. Nici nu implinise 20 de ani, și era hotărât să moară pentru libertate, deși pe vremea aceea, ca și azi, a fi liber, țaran și sărac, nu era o fericire prea mare.

Răsărit la trup și la minte, străbunicul meu atrase rău-voitărea atențiune a slugilor boerului ungar care domnia în Pașos și astfel fu poștit de mai multe ori la munca silnică de iobag. Dar el nu se da prins. Ungurii, stătați de îndărătnicia lui, îl urmăreau prin sălașele iobagilor, prin câmp și prin pădure, dar îl urmăreau zadarnic, căci el era mai isteț și mai puternic decât ei.

Amărît de atâta prigoană și vrând să-și facă un rost mai bun

în viață, el spuse într-o noapte bătrânilor lui părinți, că pleacă la românii liberi, să-și încerce norocul și să scape de iobăgie. Auzise el că sunt și români liberi, stăpâni pe moșia lor și era dornic să guste și acea fericită viață care îl atrăgea cu putere.

Bătrânii, destul de amărâți și ei, dar resemnați întru voia Domnului, nu se puteau îndura să-și lase flacăul în lume, să se despartă așa deodată de singurii lor bine care le mai putea mângâia zilele grele. Ei parcă tot mai nădăjduiau în dreptate și gândeau și așteptau ziua liberării lor în sclavia ungurească. I-au spus băiatului că bunicul și străbunicul lui au fost liberi și cu stare bună și că Dumnezeu Atotputernicul le va ajuta și lor să scape de iobăgie. I-au făgă-

duit să-și găsească o fată frumoasă și i-au dat un ban mare de 15 cruceri, singura lor avere. Și multe i-au mai spus părinții lui îndurerăți, și lacrimi fierbinți au curs din ochii uscați ai mamei.

Toate au fost însă zadarnice. Băiatul era hotărât să plece și a plecat chiar în noaptea aceea.

Drumul era pustiu și sălbatic. Pădurile acopereau pe vremea aceea toate dealurile pe cari azi se răsfăță holde și turme. În vale erau mocirle și viețile de toate neamurile se încrucișau la flece care pas, prin aer și pe pământ. El mergea sprinten spre soare răsare. Se lumină. Încet-încet, pădurile negre cari închideau zărilor sub capacu boltei vinetii, căpătau scilipiri colorate și, firesc, întreză, simțiai cum se tre-

zește sub rouă și sub razele dimineții.

După câteva ore de drum, ajunsese pe niște pământ săpat de curând unde găsi o femeie. Dete bună dimineța și întrebă de românii liberi. Femeea îi privi lung, înțelegând că e un iobag fugit și-i spuse că în satul ce începea să se zărească printre sălcii, sunt puțini români liberi și tot atât de nefericiți ca și iobagii. Lui însă îi fu deajuns să știe că la românii liberi și merse grabnic înainte. Dar se întâlni cu o fată, o fată nespus de frumoasă, cu o cosită neagră și bogată, aruncată pe umăr. Ochișii ei negri îi prioniră în drum. Ea zâmbi și-i spuse povestea satului ei: aci băntuise ciurma, nu de multă vreme. În tot satul nu lăsase cumplita moarte, decât o babă bătrână și mai multe pisici. Ea, mama ei și încă vreo câteva suflete, au scăpat prin fugă și abia de câteva zile s'au întors la vetrele pustii... Fata era atât de frumoasă, se simțiau amândoi atât de singuri și erau holde nelucrate, case nelocuite, drepturi și libertăți nevisate în locul acela. Și ei rămase.

Peste câțva timp se însură cu ea și deveni prima gazdă în satul pustit de ciură și care încet-încet se repopula.

Târziu, când împăratul slobozi pe iobagi, străbunicul meu porai cu nevasta și copiii, într'un car cu 4 boi, să își vadă părinții. Dar ei muriseră de mult. Doar sălașul lor dărămăt și un petec de pământ din cel strămoșesc, — atâtă a mai găsit.

Când l'am cunoscut pe „Moșu Mihai” eram mic, mic de tot. Statură lui uriașă, dreptă și îndușoasă, m'a impresionat.

Vorbă liber și răspicat, măcar că purta haina țărănească. Se cunoștea că fusese viteaz în viață și călătorise, în zădărnicele grele de atunci, până la marginea de vest a împărăției. Eram fericit când puteam sta de vorbă cu el. Tot ce roșea, era nou, interesant și instructiv pentru mine. De câte ori eșiam la preumblare cu el încercam un sentiment de mândrie: știam că fusese „un om și jumătate” și că-și făcuse băiatul domn. Azi, mai ales, ași fi fericit să-l am aproape și să-l rog să-mi mai povestească „din vremea veche”. Dar nu mai e pe lumea asta.

... Dintre multele lui povestiri cari mi-au rămas în minte, una mai ales, care m'a obsedat până târziu în urmă și care a fost confirmată de evenimente, merită s'o transcriu din memorie, ca o justificare a titlului de mai sus:

— Hai, strănepoate, să-ți spui cine o fost Roșcoala și când o să hie sfârșitu' lumii, că văz eu ce-ăștepti tu.

„Roșcoala o fost o babă năzdrăvană. Se spune că trăia mai de mult, în Homorod, ști, colo, de unde se văd munții Făgărașului. Pe vremea ei veneau găzgăunii... Oamenii erau o țară mai fricoși pe vremea aceia, că erau iobagi, și nu aveau chiștoale și puști ca acum. De aia în toată ziua oamenii o întrebau pe Roșcoala:

— Năzdrăvano, vin găzgăunii?

„Ea punea urechia la pământ, în făgașul roților și asculta. De auzia tropot de copite, le spunea oamenilor că vin sălbaticii și oamenii se chiteau prin păduri zile întregi, până isprăviau găzgăunii jaful și plecau.

„Odată duma se săturară oa-

menii de atâtă necaz și primejdie și când o spus Roșcoala că vin, ei n'au mai fugit în pădure, ci i-au așteptat cu toții, cu securi, cu ciomege, cu custuri, și li-au dat o bătaie soră bună cu moartea. De atunci n'au mai venit găzgăunii...”

„Pe vremea Roșcoalei ferestrele erau făcute din piele de vită; luminau o țară, dar nu vedeai nemica prin ele. Năzdrăvana a prezis că or ieși niște ferestre de s'o vedea omul prin ele, și o mai spus că or ieși niște plăcinte roșii de pământ, ori de chiatră cu care s'or înveli casele; că oamenii s'or duce din o țară în alta, ca la vecin, cu un car de hler cu roți ce se învârtesc singure, că o să iasă apoi o pasăre mare pe care or zbura oamenii, iar după aia, s'o începe bătaia a mare. Căi or înnota în sânge, oamenii se vor mânca unii pe alții, din mic se va face mare, și din mare — mic, iar când se vor implini 2000 de ani, o să se sfârșească lumea... Domnul Nostru Isus Christos se va pogori din cer și va învia morții și-i va judeca pe toți, după faptă... *)

„Acuma să mergem la biserică și apoi deseară ți-o spune câte mîinuni a făcut Roșcoala...”

Dar n'a apucat să-mi spun multe, căci chiar în noaptea aceea a jucat la o nuntă ca un leu și în zori căzu la pat, iar în asfințitul soarelui își dete duhul, împăcat, ca unul ce-și încheiase destul de bine viața, la 90 de ani.

N. Russu Ardeleanu

*) Credința aceasta e foarte răspândită în Transilvania. — N. R. A.

Steaua

*În geamul înserării o stea a strălucit,
Aproape de copilul cu fruntea pe fereastră...
Și mâna lui atinge în dorul fericit
Fiuța de sclipire plâpândă și albastră.*

*Trecură ani ca zile .. pe geam aceeaș stea...
Un om ridică ochii lui searbezi de pe carte,
Dar el deși o vede, acuma n'o mai vrea,
Căci a citit pe Kepler și crede că-i departe.*

Ion Pilat

TOAMNA

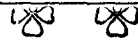
*Ce dor mă duce ta nic spre veșteda cărare
În revărsat de zori,
Când rece cade bruma pe galbene covoare
De frunze și de flori?!*

*Ce gând amar mă poartă spre tristele ruine,
De glasul cui ascuit?
De glasul feciorelnic ce-t chem și nu mai vin
De glasul stins de mult?*

*Sub genele-obosite ca două candelu paie
Ard ochii storși de chin
Și'n parcut mort doar vântul strecoară-un cânt de jale
Prin crengile de-arin*

*Amurgul varsă fiacări și-un cârd de călătoare
Se 'ntrec cu norii 'n sbor,
Și-s validă fant-mă tot parcul mort îmi pare
De care mă 'nfior.*

Savin Constant

ALBUL ȘI ROȘUL

Tăcerea stăncă din casă mă obosește... Ies afară.

Pe sus, două „zmee“ dintr-o coală se încearcă la „încercare“. Unul e „roșu“ alțul „alb“. Cei roșu se repede asupra albului, dar nu-l poate prinde căci e mai jos; câteva „învărtituri“ și roșul s-a lăsat pe sfoara albului. Uite-l e pe sfoară... Gata l-a sfâșiat... ba nu, nu, e liber... Albul se dă deoparte iar roșul se retrage, apoi lin nou pornesc unul contra altuia.

De astă dată „încercarea“ are loc toamă la „guri“.

Nu mai e mijloc de „descurea-rea“, unul trebuie să cadă... Roșul face câteva „rotocoaje“ târând pe alb după el. S-au dus, îmi zic... Dar de unde... iar apar luptându-se... Uite albul a epucat de „coa-dă“ pe roșu. De astădată roșul va fi răpus.

„Sforile“ se'tind. Soarele privește răsând la lupta lor. Păsărelele cripesc mai voioase... Începe să se întunece, căci norii vin și acoper soarele, amenințând... Hai să isprăvit... „Pațca“ dreaptă a roșului e ruptă, deci „lupta“ e pierdută, nu-i mai rămâne decât

tăria sforii... „Albul“ face un „re-tocol“ în jos... o secundă și roșul e târât de el.

Eh! s-a isprăvit și asta... Com-par în sufletul meu „albul“ cu pacea și „roșul“ cu războiul. Sa- cea a răpus războiul, oare așa te fi și'n realitate?..

Picături de ploae încep să ca-dă, soarele e 'ntunecat. Păsărelele sbor repede după adăpost. Intra în casă; aceeași tăcere de mai 'na-nte. Dar acum sunt mai veseli.

„Lupta dintre zmee“ m'a înve-seliț.

I. Giovanni Sparteșii

ASA SUNT TOATE

I

Am văzut-o stând pe stradă,
Sîngură îngădurată;
Ochii mei i-au spus îndată
Că voesc s'o mai revadă!

Ea le-a spus că nu se poate
Și-a plecat în noapte iute!
Eu am zis în mine: — Du-te! —
Și am zâmbit: Așa sunt toate! —

II

Am zărit-o iar, odată...,
Pallă și cam trecută;
In obraji avea o cută
De un chin adânc săpată.

Intristat spusei: — Se poate?! —
Și-o luai la mine acasă;
Se făcu din nou frumoasă
Și mi-am zis: — așa sunt toate! —

George G. Gruia.

Impresiuni de toamnă!

Flori de ceară,
Frunze moarte,
Prinde vântul să se poarte
Prin aleele 'nghețate...
Flori de ceară,
Frunze moarte,
Prinse 'n horă, spulberate
Plâng nădejdi înmormântate
Sub covor de frunze moarte...

Vântul geme,
Ploaia bate,
Ganduri reci, îndoliate.
Trec în stoluri funerare...
Vântul geme,
Ploaia bate,
Cu adâncă resemnare
Cu privirea dusă 'n zare
Stau și-ascult cum ploaia bate
Prin aleele 'nghețate.

George Mihail-Zamfirescu.

PRIVIND BISERICA 'N RUINE...

- IMPRESII -

„Te cuprinde un simțământ
de durere, de pietate îndio-
șată, de nostalgie neînțelese,
a unor vremuri cari au fost,
privind o biserică'n ruine.

Ceva de tristă părăsire, fi-
ruri de o neînțeleasă teamă
și ceva în totul ce simți și nu
privești de-antregul, ceace ai
spune și nu poți defini, te cu-
prinde, pășind prin locuri
sfinte, de mult, acum rămase
părăsite.

Zilele trecute mi-a fost dat
să mă aflu prin locuri de ac-
cestea și să văd o biserică'n
ruine.

Ascunsă în tufisuri încălci-
te, năpădită de bălării de tot
felul, năruită cu totul, e bi-
serica veche, domnească, cu
preajma ei, din Băsăștii Ro-
siesților din Moldova.

E biserică clădită de Glicia-
Vodă, pe moșia sa unde își lua
reședința preferita de vară.

A fost o bisericuță mică,
foarte mică, cu coloade de
lemn, cu opt străni în totul,
cu ferestruici mici, cu altar
cât o cămăruță, cu masa sfân-
tă din cărămidă, cu iconostas
în miniatură. Pe cari au
rămas întregi aproape din
scenele biblice și din sfaturi, în
culoare palidă, cu simetrii în-
trucătva neregulat concep-
te, cari vorbesc totuși adânc
sufletului și euzetului.

Zidurile subțiri, cu spărturi
mari, și intrarea dinspre pră-
vor năruită cu totul, Acoperi-
șul de sîndriță, mai lîntocă
cu căteceva, schimonosii de
ploi și de toate întemperiile
vremii neînfrînată.

Stranele au rămas prăbu-
șite și sfărâmate în mijlocul
bisericii, așa cum le-a apucat
ruina. În altar nimic n'a ră-
mas.

Peste rest, îngrămădite gră-
mezi de moluz îngropat. De
cari creșe bălării, urzici și
peste tot s'a așezat pangări-
rea vremii și a uitării.

O usă din coastă, e rămasă
înclisă, cu lacăr mare, ruginat,
pe care s'a prins mușchiu au-
riu și uscat.

Privesc cu înțioare, icono-
stasul. Sfintii parcă aveau
mă privesc și trăiesc. Mă pri-
vesc cu priviri triste, dojen-
toare parcă, pentru hațel în
cari au ajuns.

Privesc scenele biblice de
asemenea și prin mințe îmi

tremură sute de lucruri și de gânduri.

Turla, cum se obișnuia pe vremea aceea, e la o parte, deosebit, din lemn și scânduri. Nimic n'a rămas din ea decât parte din stâlpi și acoperișul putred, în vârful căruia a rămas, strâmbă, crucea.

Resturi întrerupte de zaplază năpădit de burueni și tufare sălbatece, arată, prin vestigi, doară și pe dibuțele, împrejmuirea ce a avut-o biserică.

Caie pe morminte străvechi, uitate, pe cari le bănușe după pietre îngrite, măcinate, și oarecari dâmburi de pământ.

Imprejmuirea unei biserici, vechi, de țară, în ruine, are ceva din poezia de pietate și de lucruri neînțelese, care-ți adună mîntea și-ți reculege sufletul.

Singurătate, liniște, părăsire, pace, care-ți strecoară gânduri de indușoștoare, cucernicie și-ți străbate ființa de toată trista nostalgie a lucrurilor și vremurilor cari au fost și pe cari le reconstituești cu intuiții vagi și obsedante.

O biserică'n ruine, muște spune și-ți revarsă în suflet impresii tari, pe cari, multă vreme după aceea, le porți.

...Și te cuprinde laolaltă și revolta, privind sătașul Domnului, pângărit de uitarea fațală și culpabilă, de ruina cinică, de bălări, imunde și de toate troenele de murdării cari se grămădesc pe locuri de părăsire.

O biserică, în asemenea tristă stare trebuie desființată cu totul, împreună cu preajma ei, căci, rămasă astfel, rămâne și doară sufletul.

Un liliac uriaș, zgârâe aerul sur de amurg și după ce se aciuiază o clipă într'un cui-bar din sfântul altar își zbate aripile enorme, se furșează printre spărturi și se pierde în împrejurimile tăcute, și pustii.

Mă înșior.

Călăuza mea, un bătrân, îmi reconstitue, pe cât îl ajută aducerile aminte și pe cât îi deșteaptă sufletul întrebările mele. — istoricul bisericii.

Și îmi vorbeste cu glas scăzut, întrerupt din când în când de suspine adânci. Mă uit în ochii lui verzi și tristi în cari plutește privirea umedă și bolnavă de nostalgia vremurilor ce au fost pe aici și pe cari le-a apucat în bună parte... și de mucenicia sufletului său... Căci își are îngropați aici, în locurile acestea părăginite, părinți și trei feciori, unul și unul de mândri și de voinici. Și arată cu mână uscată un ungher de loc de lângă zidul din dreapta al bisericii, cu burulenile plivite. E mormântul celor atât de dragi și de neuitați lui.

Umbrela serei, a serilor de vară, se lasă încet... pe neștiute, peste împrejurimi, livezi și peste locurile acestea sfinte. Tăcerea, liniștea, pacea, singurătatea și pustiu se întind tot mai mult, luând în stăpânire firea toată, și asterând și mai multă poezie și mai tristă nostalgie de vremuri cari au fost și de cari nu mă îndur să mă despart.

Un farmec trist și dulce, mă reține.

Intr'un târziu de tot, cu luna plină în față, trecută din creștetul cerului, cu sufletul și cu mîntea rămasă înapoi, la

vremurile evocate și a cărora povestire, sfînt-dureroasă mi s'apuse călăuza mea în parte, cum a putut-o spune și cât a apucat din trudita-i mîntea. — mă îndepărtez de biserică'n ruine și de preajma ei... Prin alee de tufani și richiți sălbateci și prin ierburile înalte, crescute din darul naturii imbelșugată în jocuri părăsite și arar cercetate.

Și mă îmbată mirosul de flori sălbatece și toată mi reasna ierburilor, și mă uluște de farmec lumina feerjod a lunii plină care asterne în tînderilor brumă de curând căzută parcă.

Și e o liniște împărătească și o pace desăvârșită să-ți auzi și gândurile.

Și mă port, ca prin via, pașii, calcându-mi pe umbră, și să mă despart nu-mi vine căci din urmă și din prejur, de undeva, nu știu, m'ar striga parcă, cu glas ademenitor, fioros, trist și atât de dulce, glasul vremurilor cari au fost.

Troenit de aceste indușoștoare simțiminte mă culc, în pat de ierburi înalte și moi. O răcoare aromitoare îmi îmbată sufletul în care, adânc săpată, a rămas imaginea bisericii în ruine, cu preajma ei și dureros fermecătoarea poezie a locurilor sfinte părăsite.

Trudit de vraștea gândurilor și a simțirilor acestea, s'adorm. Și am dormit un somn adânc, cum nu mă aduc aminte să-l fi dormit vreodată și cum îmi voi dormi, odată, pe pașiștile de eternă primăvară din grădina lui Dumnezeu!.

1919. Iulie. Rosiești (Bășăști)

Petru T. Gădat

FERICIREA

Te caut pretutindeni, ca pe-un copil pierdut
In vîlmășagul vremei, ca valurile mării,
M'atrage către tine un dor nepriceput,
Dar veșnică nălucă, dispar în largul zării.

Când te-am crezut o clipă sub chipul ei candid,
Am ridicat în slavă făptura-i de lumină...
Dar eând sorbii sărutul pe buzele-i de foc,
Simțiiți împreunarea a două guri de tină
Și am nlecat în lume armat de nenoroc...

D. Brînduș.

MĂSEAUA

„A Viorean! O plesnitură de biciu răsună în liniștea zorilor ce sa revărsau și Ion Urzică, chirigiul vestit, se urcă în car.

— „Să faci ce-ți spusei Maria și nu umbra așa groasă că o să răcești mai adăogă către nevastă sa ce-l petrecuse până la poartă.

— „Lasă, las i se răspunse și femejușca intră în casă”. Se luaseră decurând și duceau casă bună, cu toate că Maria era cam copilăroasă, cum zicea Urzică. Dar e vorba că Ion răsucia mustata-i corbie și trecea nepăsător la ce se auzea prin lume.

— „E! Vorbe lumești zicea el, nu știu eu că gu-ra lumii numai pământul o astupă”.

— „Cemi pasă mie! Trăcesc bine, am de toate și mă mândresc cu așa femele”. Și Ion al nostru fluera nepăsător. Nui vorba, numai cine a văzut pe Maria, poate să înteleagă pe Ion.

Înălțută și oachese, cu părul scit deasupra frunții ca de 2 degete, părea un umbrar mățasos al frunții senine. Niște ochi sireți ca de vulpe și negri negri ca păcatul, în care te atrăgeau. Gingașia porumbelului. Gura-i un bobocel de floare deschis pe jumătate. Bine legată, de credea că plutește când mergea. Veselă și întodeauna minunată de glumeată. În fine toate ale Mariei, o făceau plăcută ochilor. De cum intrase în casă, dela plecarea lui Ion, ba eu una, ba eu alta, din trebile casei, soarele se urcase aproape de prânz. După masă mai plecă pe la Floarea, de sfat, ca să le treacă urâtul.

Se potriveau. Floarea era tot singură, căci Mihailu bătea drumul militiei. Și toată ziua:

— „Fă Marie, uște ce zice lumea de tine, că te-a prins cu dascălu și să fi auzit pe dascălita: „De n'oiu scupa o în fata și s'o arăt la lumea

'ntreagă cu degetul, și o dat vorba prin mueri să te lași de el că de nu, stie ea ce să-ți facă”.

Și Maria scăncindu-se: „De fă Floare, ce dacă vorbesc cu el”? — „Eu ce să-i fac? — „Că doar n'o să sumut cățiuau pe el să l rădă satul”. — „Iacă a sear a cerut foc pentru țigare și lumea forfotește că așa s'asa”.

— „De nu i-oju spune și dascăl-ți:

„Ce fă ce, ți l'am mânca”? Și la urma urmii... îi moaie dascălu cleanta. Iar eu să fiu proastă de moju mai lăsa să mă vadă lumea ce fac”.

Mai cinstiră muerile noastre câte un rachiu și iar vorbă până la chindie. Apoi pupară blagoslovitele guri și se despărțiră.

— „Așa Floareo, dă tu vorbă că are s'o pată cu mine, de mă mai poartă în gură”.

Și Maria își luă drumul către casă. Făcu de cină mai de vreme și ceva mai bine, că de venea Ion cu polișorul la chimir. Scara se lăsă frumoză, cu toate că nu era luna. Înmurgi bine și negura începu să învăluească căsutele, căroa li se vedea numai peretele alb ca de cretă. Lumea obosită căută a si vedea de somn. Numai pe drum la deal mai lătrau câinii, posemne vre-un om după lucrători, pentru ziua cealaltă. Maria sta proptită cu coatele pe masă, furată de gândurile ce potă avea o femeie tânără.

— „A dracului muere, și fu întreruptă de o voce, care strigă la poartă”.

— „Măi Ioane! Urzică a a, mă ce faci mă”? Era Dinu lui Alexie după oamenii la coasă „Es măi?”

Și'n prag apăru Maria Urzică cu glasul de copilă, ce părea că să prelinge pe buza i — Nu-i joi Ion, nu. Nu mă veni dela oraș”.

— „Auzi acu, ce om, să te lase singură pe vremea asta,

să te fure cineva, bunăta de muere”.

— „Da cin'să mă mai fure, adaogă zâmbind”.

Și Dinu intrând pe poartă.

— „Aoleo Marie, cin'te-a'n vâtat să răzi așa!”

— „Da cum răd?” și iar rădea.

— „Nu mai răde zău, că mi-ai lovit inima, nu mă mai tăn picioarele”

— „Eu te știam altfel, așa te lauzi?”

— „Poț tu mă raniși fa, dar când e vorba de putere, so-sbor cu tine de subțioară”.

Și Dinu pași pragul, intrând după ea.

— „Nu te face că fugi, că tot te prind, s'o apucă de mâini”.

— „Zău Dinule, ne vede cineva”.

— „Păi noi nu intrăm în lăuntru, dacă ne vede”. Și ușa de către zăvoiu se deschise, făcând loc celor doi.

Dinu o ținea mereu de mâini... îi era par'că frică s'o pierde.

— „Mai știi tu fă Marie, când ne luptam prin lăstarii popii? Răzi? Pe semne ți-ai aduc aminte cum mă trânteau pe vineață. Ce ciudă îmi era că nu-ți aveam puterea! Mai luptă-te s'acum. Să facem iar prinsoarea din alunis, atunci când n'ai vrut să te lași săruțată, rău nu te-oju trânti. Acum o pierzi”. S'o apucă de mijloc. Nicj Maria nu se lasă. L'apucă sdravăn de chimir și-i făcu o învârtitură de-i iesi sângele'n obraz. Cu tot curajul însă, fu svârșită'n patul încheiat, de nuc, al cărui fund se deslăcu. La fel se întâmplă și cu celălalt. Asta nu împiedecă însă, ca Dinu să nu castige prinsoarea. După un timp, când se priveau obosiți, toate lucrurile erau deranjate. Paturile rupte, scaunele trântite, encoana mătură pe mijlocul odăii, boș vâtrau pe sub pat și toate priveau cu mirare la stăpână și își dau cu coatele: „Cine-i

„asta”? Deabia după un timp Maria își aduse aminte de Ion.

— „Dacă o veni Ion, și începu să-i tăcâe inima”.

Iar Dinu:

„Si eu nu mai găsesec oameni la coasă”.

— „Lasă-i focului că-i găsești”. Iti esi lup inainte că-ti merse bine, acum hai să dregem ce stricărăm.

Dinu începu să facă patul, dar nu prea sedeau blanete unde le punea. Când așeză pe cea dela perete, cădea cea dela margine, și'n feul acesta Dinu își mușca mâinile de mânje. Propti însă capacul de perete, mai bătu un cuju și fu gata. Și'n timp ce Maria-l asternea, trecu la celălalt, îi puse un popic, lovi cu ciocanul și să juri că nu fusese rupt de când lumea. Așezară salteaua și cât ai bate din palme fu totul cum fusese, ba mai făcură și încercarea să vadă dacă tine. Dinu se îndreptă către neșă ca să plece.

— „A... vrei să pleci?” Nu pleacă așa oaspetii. Stai să cinstim o oală cu vin de Paria.

Dinu ngând:

„Am potrivit-o eu, vinul cât de vechiu, nevasta cât de tânără”.

După ce aduse oala cu vin, asternea masa, scase un ghiveciu din sobă, unde să toăneanu niște picioare, piept, pipote de puin... ce vrei, ghiveci în formă. Apoi să te tii de felul cum încep norocirile:

„Mai tine Dinuie, să trăesti Marie, să nu mai îmbătrănești și vinul aluneca merau. Pe urmă răspunde și Maria, dar ea norocoște mai puțin, de altfel eum a aflat din părinți, cam așa:

„Să ne dea Domnul multe seri ca asta, să vii s'atuncea sănătos și să ne fie de bine”.

— „Amin, răspunde Dinu și vinul sfărâia”.

În răstimpuri mai gustau și pe cel rămas pe buze. În fine Maria își cinstea a doua oară musafirul. Acum era timpul

vorbelor, când începe să se lătească petrecerea.

— „Am auzit că te cam ține din scurt al tău?” Și'n liniștea nopții poarta scârțâi ușor, confundându-se cu vocea, care urma.

— „Ho Viorean, ho tată ho! Nevastă ă ă, te culcas? Dinu 'ncremenisă.

— „Ce să fac Marie?”

— „Bagă-te sub pat și-i fă-cu vânt, în timp ce bagă ghi-veciul iar în sobă și mai piti din vin. Propti masa de dun-ga ferestrei, se legă la gură și falcă cu un tulpan, iar când Ion hombănia pe bățatură, deingând boii, ea începu:

„Au, au, lua-m'ai Doamne, m'a secat măseaua asta”.

— „Nu mai pot, mor”.

Urzică neștiind cei, intră re-pede, de se lovi cu capul de grindă, când deschisă ușa. Pe când Dinu se ghemuia într'un colț sub pat.

— „Ce-i muere, ce-i?” In-trebă în grabă Ion.

— „Au Ioane mor”. „Mă-seaua Ioane, măseaua, m'a topit măseaua asta”.

Bietul om nu știa ce să facă. Ii trecuse și foamea și obo-seala, de frică, mai ales când se gândea. Doamne ferește, că i se prăpădește muerea. O ținea pe brate, și-i venea să plângă de milă.

— „Fă nevastă o fi bubă”.

— „Nu știu, mă prăpădeșe și alta nimic”.

— „Să-ți suflu eu puțin de bubă și Ion începu:

„Bubă albă, bubă neagră, bubă

[cafenie,

Bubă de 99 de feluri, bubă

[stânjente,

Bubă roșie, bubă jupuită

Nu umfla, nu gămsa,

Bubă cu amescată, bubă cu

[sfârșală,

Nu te'ntinde nu cuprinde,

Fugi din ochi și din sprâncene

Din gura Mării mele, etc.

Dar când o atingea cu mâ-na țipa de suna casa.

— „O fi spureu fă muere”.

— „Nu-i nu-i lasă-l dracu-

lui de spure, numai mama Zânca știe.

Iar Dinu de sub pat în-gând: „Ba și eu”.

— „Ce-o mai fi cu atâta boală?”

— „Acum măseaua, ajaltă-seară isdatul.., ce știu eu că fac?”

— „Zici că numai mama Zan-ca știe?”

Și în loc de răspuns, Maria începu să tipe

— „Au, au u u u”

— „Fă Marie nu te mai o-morâ așa că-mi rupi inima. Doamne, ce durere”.

— „Ia bai tu cu mingă încet, încet până la mama Zânca”.

— „Hai că nu mai pot și Maria oftă odată de dorul măselii”.

Iar bietul Dinu răsufli de sub pat liniștit.

Se ridică în picioare și se lovi cu capul de scândura pa-tului, care căzu, făcând sgo-mot în urma celor ce ieșise. O așeză repede, răsă singur de farsa ce făcuse lui Ion, o luă printre porumb și de bucurie, ori de grabă, trecu pe lângă punte. Jalesul, care nu să pu-tu stăpâni; să nu zambească amarnic lumii de astăzi, en-toate că a văzut multe femei ca Maria. Lui Dinu nu-i ve-nea să creadă, dar după ce văzu casa Mariei în urmă, își zise:

„Bine a zis, cine a zis, că muerea-i dracu”. În vremea asta Urzică mergea cu Maria către mama Zânca. Când a-junseră în dreptul lui Gârba-ciu, ea propti capul pe umărul obosit al lui Ion și zise, încet:

— „Ah! Doamne, per'că mi mai alină”? Imi amorti dures-rea”.

— „Ar fi bine să nu mai desteptăm pe mama Zânca, Ioane, că-i bătrână și ostenită de peste zi”.

— „Hai îndărăt, că-mi alină durerea”.

Și Ion:

„Bogdaproste Doamne”.

— „Hai muere, hai”.

Pantelimon N Nicolescu
Com. Arcani, Gorju

GAROAFĂ

Chipul tău atrage florile 'n tot locul
 Și primești narcise, roze, violete.
 N'am vrut să'ți dau multe flori stranse'n buchete
 Ți-am dat o garoafă roșie ca focul.

Ea era sortită să servească jocul,
 Dorul și cruzimea brunelor cochete
 Că v'a sta la sânul blondei Mariete
 Nu visase floarea să aibă norocul.

Timpul schimbă viața ce'și urmează drumul...
 Ce-a rămas din floarea dăruită ție?...
 A pierit iubirea, cum dispăre fumul.

Dar însuflețirea-i tot mai este vie
 Căci ca printr'o vraje i-am schimbat parfumul..
 Și spre soare urcă vis și poezie.

Nikita Macedonski

IDEIA INARMATA

— După Petöfi —

Și eu puteam, de sigur, ca versurile mele
 Să fac să se resfețe turnate în coloane,
 Cu ritmuri muzicale și rime de acele
 Cum scrie tinerimea crescută prin saloane.

Dar gândul meu nu este eroul modern care
 Cu tâmpla pomădată vânează agremente
 Și-și trece viața'ntreagă cântând cu desfătare
 Să țese madrigale, să 'nșire complimente.

Azi tace tunul. Spada, o văd cum ruginită
 În colțul unde-i pusă a lene dormitează,
 Dar, dacă 'n nemișcare stă ea înțelenită,
 În veșnică veghere idela se 'narmează.

Cu dânsa sbor unde dreptatea-i sugrumată
 Și este libertatea de găzi nemernici ruptă.
 Acolo intru 'n șiruri cu fruntea ridicată,
 Căci cântecile mele sunt arme pentru luptă.

Am versuri grosolane, se poate, nu fricoase,
 Căci ele vrăjmași câtă voind ca să-i doboare.
 Soldatul crește 'n luptă, nu hainele frumoase
 Îi dau vreo valoare prin firuri sclipitoare.

Și versurile mele nu cred c'or fi în stare
 Trecute 'n nemurire accentele să'și vadă.
 D'o fi să piară 'n luptă, nu-i pierderea
 prea mare,
 Și-mi place ca d'odată cu mine chiar să cadă.

Volumul care 'n urmă le-o strânge spulberate
 Va fi cîmîtir care în sânul lui adună
 Vitejii ca să doarmă. O, sfîntă libertate,
 Căzut voi sta alături cu ele împreună!

N. TINC

SCUFUNDĂTORUL

(După SCHILLER)

— „Vă 'ntreb cavaleri și scutari din toți care
— Avea-va curajul să sară în mare?
Un mândru pahar prețios se găsește
În marea adâncă ce-aci clocoteste
Acel c re-l scoate afară pe dată
Paharul de aur și-l ia ca răsplată“.

Și vorbele-acestea când regele spuse
De sus de pe stâncă pe care sezuse
În apa Caribdei paharu-l pornește
Și glasul puternic din nou mai v rbește:
— „Vă 'ntreb cavaleri și scutari da-ă poati
Vre-unul din unde paha-ul a-l scoate?“

Mulțimea ascultă dar nici nu clinește
Sălbateca apă de sus când zărește,
Și nimeni nu este împios de ispită
Stăpân să ajungă pe cupa dorită
Și regele 'ntreabă din nou de pe stâncă:
— Nici-unul nu sare 'n vârtoarea adâncă?“

În toată mulțimea tăcere domnește
Când iată un tânăr sfios se ivește
Din brâu el cureaua atunci își desface
Și ast-fel e gata 'ncercare a face...
Iar toți din mulțime privesc cu uimire
Pe chipeșul tânăr și 'ncep să-l admire.

Pe marginea stâncii voinicul por ește
Și 'n marea adâncă privirea și 'ntrește.
Caribda mugeste acum cu țâră
Turbatele-i valuri se sbăt cu mânăie
Se 'nceing între ele o luptă cumplită
De-ai crede că stâncă voesc să o'nghite.

Și vuetul aprig cuprinde pământul
Se umflă puternic și urla ca vântul
Și undă cu undă mugesc împicună
Și sg motul tare departe răsuna
Se pare că naște din astă uimire
Mai mare putere, mai mare 'nvrăjpire.

Dar totuși vârtejul se mai domolește
Vârtoarea adâncă abia mai svăcnește
Și-i scade cu totul sălbatică ura,
De-odată se tace în fund o spăzură
Iar undele 'ntrânsa se scurg potolite
Și gura adâncă pe toate le 'nghite.

Voinicul începe spre cer să privească
De Domnul se roagă ca să-l ocrotească
Apoi... se aude un strigăt pe maluri
Și 'n aer se 'nalță un sgomot de val ri
Voinicul se-aruncă și-asupră-i spăruira
Se 'ntinde și 'n urmă și-acoperă gura

Tăcere adâncă domnește pe mare,
Dar sgomotul apoi se 'ntinde mai tare.
Pe maluri când unul când altul grăește:
— „Sărmanul, acolo mormântu-și găsește!“
Vârtejul începe în jos sa se ducă
Pe tot o mănuire de moarte-i apucă.

— „O, strigă un altul, coroana regească
În valuri arunc'o și să se vestească
Că cel ce-o va scoate chiar rege-o să fie,
Din valuri nici unul cu ea n'o să vie
Căci ce să întâmplă 'n vârtoarea cu spume
Nu poate să spuă nici-unul pe lume.

„Au fost chiar și năvi în vârtoarea turbată
Dintr'ânsele însă nu vin nici-odată
De-ât doar catarge și punți sfărâmate;
Adâncă vârtoare le 'nghite pe toate.
Puternicul vuet din nou cl cotește
Și vrajba adâncă mai mult se mărește.

Vuește vârtejul vâsduhul cuprinde
Se umflă, se sbate, descreește, se 'nfinde
Și val după val se lovesc dintr'odată
Sar valuri de apă în marea cea lată
Ai crede că vezi în urgia ce-o paște
Cum marea cea mare din mare se naște.

Dar ată: din apă un braț se repede
Apoi o figură deasupra se vede:
E tânărul care din apă pornește
E vesel la față dar nu se grăbește.
Acum i se vede făptura sa toată
Cu stânca el ține paharu și 'nnoată.

Cău l ese-afar' din cumplita vârtoare
El sarbe cu ochii lumina de soare;
Se bucură toți și mulțimea vorbește:
— „Vedeți-l din neagra vârtoare so-este
Mormă tul din mare ce-atăta se 'ntinde
În lat și-adancime, pe el nu-l cuprinde“.

De-această izbândă e vesel ori-cine
Și ca să 'ngenunche la rege el vine.
Punând paharul cu truntea plecata
A regelui iuică i-l umple pe dată.
Cu vin pu de spume; Voinicul se 'nclină
Și 'n sus îl ridică; tăcerea-i deplină.

— „Puternicul rege domnească în pae
Slăvita mulțime de față ce tace.
Un tad țară margni e marea cea lată,
În ea când întrat-ai, nu ești nici-odată,
Nu trebuie omul să poată părunde
Acea ce zeei ascuns-au în unde.

„Ca și o săgeată fui dus în vârtoare
Un val c-o iuteală înspăimântătoare
Mă duse ca vântul spre stâncă pietroasă
Un alt val u-o goand mai vijelioasă
Mă ia și mă duce c'o fugă nebuună:
Simțeam c'a mea soartă de el se 'mpreună

Dar Domnul din ceruri în mița sa sfântă
Când sgomotul apei atât se frământă,
Mi-arată în stâncă o scorbura mare;
În ea a mea spaimă găsi alinare.
Acolo paharul de pret s'ășezase
Un ram de mărgean din vârtoare l luase.

Sub mine zăream adâncimi nepătrunse
De zgomotul lunei departe ascunse.
Doar apa se-aude cum văjăe 'ntr'una
Și monștri sălbatici putesc totdeauna
Cu ochii năprasnici cu forme hidoase,
Sporind grozăvia văltoirii spumoase.

Acolo 'n adâncuri, în marea cu spume
Simțeam că-s departe, departe de lume
Nimic nu se-aude din lumea de aară
În marea aseunsă, sarafa și-amară.
Și monștri din apă cu guri fioroase
Mă fac să-mi inghețe și măduva 'n oase.

Toți monștri se'ndreaptă spre mine din unde
Să muște din prada ce'n stâncă s'ascunde.
Imi scapă marg anu' cel care mă ține,
Vârtejul atuncea din nou îmi revine
Cu multă putere de jos mă apucă
Și ast-fel la viață putu să m'aducă".

Și regele-i spune aceste cuvinte ;
— „Al tău e paharul de-acum înainte
Îți dau și în lui cel fără pereche,
Podoabă de aur, frumoasă și veche.
În neagra văltoare din nou te cufundă
Și spune-mi ce află pe vajnica undă“.

Dar fiica l'ascultă pe rege ; sfioasă
Îi zice rugându-i copila frumoasă :
— „Acum încercarea e chiar o osândă ;
Ajunge irtăia-i frumoasă izbândă.
E fără de scamă a sa vitejie
Căci nimeni n'avut-a atâta țarie“.

Dar regele spusa acum o 'mplinește ;
În gura văltoirii paharu-l pornește
Și-i zice : „Acuma de poți să-l scoti țară,
Tu domn t' socoale pe toți cei din țară
Căci regele vesel îți dă de soție
Pe cea care-ți poartă așa grije ție.

Voinicu-acum simte că-i crește oțelirea,
Mai vie-i lucește acuma privirea.
El vede cum cade a regelui fată
Pe iarba cea verde de jos leșinată.
Dar el se aruncă atunci în vă toare
Dând iar piept cu moartea înfricoș-toare.

De-al ape-or sbucium văsduhul răsună
Și toată mulțimea pe stâncă s'aduna ;
În apa adâncă privirea-și țintește :
Vârtejul se-asvârta, se'nalta, sbucnește,
Se sbate 'n adâncuri, se-aruncă 'n rațime,
Dar nu mai se 'ntoarce voinicu 'n mulțime.

Sept. 1. 20

Nelu Ciurănescu

P A T R I A

— Urmare și sfârșit —

— Ura ! Trăiască Vlad, strigară mulțime de voci în uliță la poarta lui Vlad.

Se auzise în sat de venirea lui. Floarea imprăștiase vestea în toată lumea, și veniseră toți să-l vadă pe voinicul vișeaz, pe care îl crezuseră mort, și pe care-l plânseseră atâta timp.

— Ura ! Trăiască Vlad, strigau ei într'una, dar nu se vedea nimeni, nu s'auzea nimeni.

Vlad abătut de durere și de plâns în târziuul nopții căzuse fără simțire. Dormea încă, când se strânseseră la el acasă.

Strigătele lor îl deșteptară. Nu putea să-și dea seama bine de cele ce se petreceau. Afară lumă multe, bărbați, femei, copii, toți în ha-ne de sărbătoare. Din toate părțile se auzeau dru în lumina soarelui tricolorul, pe când trompete răsunau în aer.

Când se văzu pe pragul ușii, un ura puternic și îndelung se auzi din toată mulțimea

L'au luat în mijlocul lor, întrecându-se care să-l vadă mai întâi, care să-l întrebă mai întâi, care să-l îmbrățișeze mai întâi — cu lacrimi de bucurie, aruncându-i flori, copleșindu-l cu veselie lor.

Primarul satului, care alcătuisă sărbătoarea, se apropie de el și zise în auzul tuturilor :

— Bine-ai venit Vlad ! din război. Noi toți te-am crezut mort și te-am plâns, când am auzit că ai murit. Am aflat însă azi că ai venit și ne a fost bucuria atât de mare, în cât am voit să-ți facem ție sărbătoare.

Tu pentru noi te-ai luptat pentru noi era să mori, pentru noi ai îndurat atâtea suferințe, pentru noi, patria ta. De nu erai tu, poate azi n'am fi liberi la casele noastre. Noi te iubim și-ți eram să trăești.

— Să trăești, strigă mulțimea.

Zina aceea toată a fost închinată lui Vlad. S'au făcut petreceri pentru el, au luat în sână

tatea lui, a fost iubit, sărbătorit de o lume întreagă.

Bietul Vlad trecea în mijlocul lor umilit neștiind ce să creadă, neștiind ce să gândească.

Pentru ce venirea lui făcuse atâta bucurie ? Iar inima lui era zdrobită — veniseră oare să-i turbure durerea cu răseta de veselie ? Dar nu, căci bucuria le era prea din inimă. — Bătrânii îl sărutau pe față, tinerii îl strângeau cu iubire în brațe, femeii îl priveau cu drag, pe „Vlad al nostru“ „viteazul nostru“, „iubitul nostru“ pe când copiii sburdalnici tugeau răsând spre dânsul.

Al lor ? Dar el e singur pe lume, ai lui s'au dus, el numai are pe nimeni. Și ce vor ei cu laudele lor ? El nu s'a luptat pentru ei, alt gând și altă iubire a avut în inima lui.

Spunea însă primarul că poate de n'ar fi fost el, ei n'ar fi fericiți azi și oare nu e adevărat ?

De n'ar fi învins el pe dușmani, n'ar fi fost cu toții robiți ?

„Vlad pentru noi s'a luptat, pentru noi, Patria lui“.

Patria lui ? — Mai are el Patrie ? — Ei să fie Patria lui ?

În jurul lui se întinse acum o horă mare, lăutarii cântau, pe când flăcăi și fete jucau veseli, privindul pe el.

Treceau pe dinaintea lui atâtea pe cari-l cunoaște de mult. Vede un prieten cu care a crescut, alături un om ce i-a dat vre-o dată o mână de ajutor, mai departe un altul pe care singur l'a ajutat într'o nevoie, o fată cu care a copilărit ca cu o soră... dar cunoaște toată astă lume care îl iubește și care se înveselește pentru venirea lui. — Al lor ? Da, da, au dreptate ei e al lor, căci se simțea legat de ei de mult, de mult.

Și sunt atât de veseli, atât de fericiți ! îl privesc pe el cu atâtea drag !

Dar atunci el mai are pe cine iubi, viața-i nu va fi pustie, viațea nu i-a fost zadarnică : o lume întreagă e fericită ; răs-plata nu e nedreaptă : o lume întreagă îl iubește. Căpitanul a

spus : „când ne vom întoarce biruitoari, Patria ne va primi cu brațele deschise“ și-a spus adevărul, căci ce este Patria ?

A, tocmai acum înțelege el că Patria lui sunt aceștia, cari îl iubesc și pe care-i iubește, cu cari a trăit și cu cari voință ne-strămutată are de a trăi încă.

Patria este acolo, unde ne-am născut în lumea cu care am trăit, cu care am suferit o zi de durere, cu care am petrecut un ceas de fericire. Patrie este omenirea unită prin voința de a trăi împreună după un dor firesc de a te găsi vecinic cu semenii tăi și care înțelege că drumul spre fericire este numai atunci când sunt toți pentru unul și unul pentru toți, — tot astfel, precum la auzul unui cântec, uniți de mână, într'o singură horă se veselesc toți pentru unul, precum unul suferise pentru toți.

Și acum înțelege Vlad cât de sfântă este datoria către Patrie.

Ce e și viața și fericirea lui, pe lângă viața și fericirea unei omeniri întregi ? Dar trebuie să ai inimă, care să te facă să iu-

bești Patria, uitându-te pe tine însu-ți, inimă, în care să se stingă focul durerii tale proprii, când Patria-i fericită.

În mijlocul horii veseli, Vlad își uita amorul ce-i căsuse pe l-nimă în ziua de ieri.

O lume întreagă era fericită — prin el, o lume întreagă era în sărbătoare — pentru el. Copiii sburdalnici cu capete băle, se prinseseră de pulpana mantalii, și cuprinși de același sentiment pentru Vlad ce era în inimile tuturilor, strigau cu glas iubitor :

— Vlad al nostru, viteazul nostru, iubitul nostru.

Dar glasul lor e atât de nevinovat și dulce, mânuțele lor atât de mici — a cui inimă ar rămâne nemăscată auzindu-i, că durere n'ar alina mângâierile unui copil ?

Vlad se plecă, îi luă în brațe și strânse cu iubire pe pieptul lui de viteaz și cu ochii plini de lacrimi de bucurie zise :

— O! Da, Vlad al vostru, căci voi sunteți ai mei, căci voi sunteți Patria mea.

Virgil Broscărescu

VINO...

Revino iarăși pe platourile noastre îmbătate de finul parfum al florilor înflorite de curând..

Sunt atât de încântătoare nopțile liniștite și clare..

Tipsia de aur a lumii împrăstie de printr-o sită ploaia argintie ce bade ușor pe pajistea satului, învăluind totul în mister.

Vino ! vino căci fericirea despre care au scris filozofii că nu există.. am găsit-o noi pe aceste plajuri singuratice.

Tei au înflorit, și floriile lor parfumate au început să cânte simfonia aducerilor aminte. Florile lor plâpânde au început să cadă pe iarba moale și catifelată.. de unde zefirul murmurând le ia pe

aripile sale răpitoare și le duce departe.. până la malul Iajomizei rezezi și nebune..

Vino !, nu mai aștepta rugărilor mele fărâșite, căci fără tine.. totul e pustiu aici.. totul.

Chiar floriile au început să mă privească cu ură și mâhnire.. fiindcă tu nu ești cu mine.

Floriile te iubesc la nebunie.. căci de câte ori pomenim numele tău.. pajistea împodobită cu aceea coroană de frumusețe, începe să freacăte dulos.. în cât câte o dată fără să vreau.. simt cum la erimi îmi curg pe obraji.

Va plânge de bucurie această lume a florilor de te-o vedea.. va plânge.. când într-o seară, dusă

și pierduță.. vei apărea necărit printre teii înfloriți ce îmbată cu parfumul lor.

Vino ! căci fericirea adevărată aici te așteaptă sub teii bătrâni printre macii roși și trandafiri de câmp ce răspândesc mireasmă parfumului lor..

George I. Mihalcea-Polana
2 Septembrie, 1920

BIBLIOGRAFIE

CULISA, revistă pentru teatru, muzică, literatură, artă, sport, condusă de un comitet apare la Chișinău.

Ion I. Greulescu
Advocat

Post Comisar Regal C.-Marțială
 Str. Răsuri 35
 Telefon 28/15

Vasile St. Cristodorescu
Advocat

Str. Răsuri 35
 Telefon 21/58

N. FLORIAN

ADVOCAT

Strada Vântului No. 12

PREDA NICULESCU

ADVOCAT

Str. Școlii No. 14

MARILE MAGAZINE

„MENAJERA“

B-dul Elisabeta 2
 Telefon 32 | 72

Are în depozit
 mari cantități de:

CILINDRI pt. lămpi
 5", 8", 11"
 DIN FABRICA
 INVALID-VIENA

Sărmă de parchet

Lămpi de perete

„ de masă

„ de salon

Articole de ferărie

CASE de bani

etc., etc.

PREȚURI fără concu-
rență.

ETERNIT

Pentru acoperit case,
vile, m. p. 105.

— Strada Labirint, 138 —
 între 7—8, 1 112—3. 2942

A SOSIT

Un mare transport de săpunuri
pentru toaletă

dela renumita casă

Société Continental
du Cosmydor, Paris

Reprezentant: **BUJOR CIORAN**, Str. Piața Amzei
 Nr. 15, București

Se află de vânzare

Magazinul Universelle, Calea Victoriei Nr. 11.

Miron Ciucianu, Strada Stavreopoleos Nr. 3.

I. Mărculescu, Strada Academiei.

Tralan Grigoriu, Strada Regală Nr. 6.

Drăgulănescu & Stoianovici, Strada Șelari Nr. 4.

M. A. Teich, Strada Gabroveni Nr. 4 bis.

Jobin, Calea Victoriei Nr. 57.

Drogueria Iie Zamfirescu, Strada Academiei. 2724

A SOSIT

UN MARE TRANSPORT DE

Chinină sulfurică

— SI TOATE DOZELE DE —

:: Neosa-Varșan ::

Vanilie în batoane și Vanilină

La Drogueria SF. GHEORGHE

Str. Lipsșani 80 (Piața Sf. Gheorghe) BUCUREȘTI 1582

Cea mai mare Fabrică de Clopote din România Mare
NICOLAE IONESCU

Centrala: BUCUREȘTI, Strada Pitagora No. 20
Sucursale: CRAIOVA și R.-VALCEA

Face cunoscut numeroasei sale clientele că i-a
 sosit un mare transport de material special pentru
 CLOPOTE direct din Paris și este în măsură a
 servi cu CLOPOTE gata și de comandă de orice
 mărime.

„Dealul Zorilor“

Vinde vinuri de masă, albe,
negre și Pălin litru, lei 9.
Tulea calit. I „ „ 16.
Tulea calit. II „ „ 12.
Prețurile se înțeleg, fără sticlă
Serviciul la domiciliu. Comen-
zile se primesc la Birou, Calea
Victoriei 107. Telefon 16—59.

348

Paul P. Ilescu

Fost PROCUROR și JUDECĂTOR
Tribunalul Ifov
Consultanți Juridice 8-9 dim.
Str. Romulus 29. Telefon 11/58
2772.

Dr. I. Carnaru

Receptor de la Clinicele profes-
orilor Vidal și Gilbert din Paris

BOALE INTERNE și COPII

NEOSALVARSAN și MERCUR
INJECTIONS
Consult. 9—10 dim., 2—5 d. a.
Str. General Berthelot 72
(fostă Fân Anei). 111

Doctor L. L. Russ

Își reia consultațiile pentru
boli interne, special boli de piept
stomac, Intestine. De la 12—1 și
3—5 p. m. strada Basarabiei 35
Telefon 25/55. 2572

Dr. Aurel Avramovici

FOST INTERN al SPITALELOR
Boalele GAILOR URINARE,
SIFILIS, BOLI de FEMEI
Injecții în vine, cu mercur, 606
și iod coloidal
— Consult. 1—3 și 6—8 d. a. —
Strada Isvor Nr. 6 bis
Telefon 52 | 60. 2702

Dr. L. FRIEDMANN

Membri al Societății de Dermo-
logie și Sifilografie din Paris
Boa e de piele, Sifilis și
Venerice

21, Str. Câmpineanu 21. Intra-
rea prin str. Valter Mărăcineanu
Orele 8—9 jum. a.m., 3—7 p. m.
530

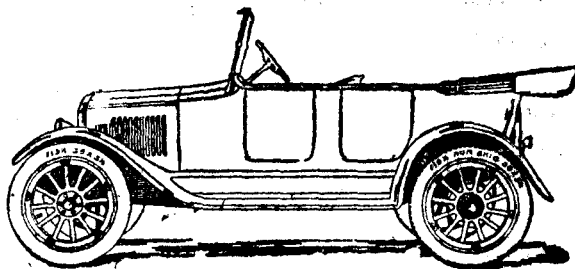
Doctor ROSEN CABINET MODERN

de Electricitate medicală

BOLI NERVOASE și INTERNE

NGRIJIREA FEȚEI, singurul specialist. Vindecă: **Neuras-
tenia, Fobii** (frici prin med. Dubois). Impotența, Paralizii,
Boli de piept, etc. **Distruge**: Perii de pe obraz, piatră,
nagi, etc. Str. Soarelui 3 (Govaci). Cons. 7¹/₂, dim.-8¹/₂, seara.

2767

Trăsura Perfectă

Overland 4 este automobilul ideal. Cu o înfă-
șare atrăgătoare, de o întințare
putin costisitoare, alina că de drumurile cele mai rele cu
o ușurință uimitoare.

Arcurile de suspensie în trei puncte dau lui **Over-
land 4**, cu o bază de 2 m. 54, umbrelul ușor al unei tră-
suri grele și cu o bază lungă. Ele apără trăsura contra
hopurilor drumurilor. Ele micșorează de asemenea obo-
seala marilor plimbări.

Apărând în același timp trăsura și motorul contra
sforțurilor și sdruncinaturilor continue, aceste arcuri în
trei puncte reduc considerabil cheltuielile de întreținere.
Ele unesc confortul de mers cu ușurință și pricinuesc
ast-fel o consumație de combustibil redusă și o mare
economie de pneumatice.

Overland 4 este o trăsură de prima calitate prin
deosebite însușiri de rulment. Echipamentul ei este de
întâiul ordin și complet, dela demarajul și luminații elec-
trice „Auto-Lite“ până la carburatorul Tillotson.

Louis Noel

Calea Victoriei 117.

București

